

at der er Nogle, som betragte Fabrikken som en Kunstanstalt; men jeg har endnu ikke, uagtet man søger alle mulige Argumenter for, at man bør vedligeholde den, hørt den betragtet som en Anstalt, der var til Gavn for Sædeligheden (Munterhed).

Dahl: Det er paa en høist forskjellig Maade, at de forskjellige Institutioner kunne betale sig. Naar der alene var Spørgsmaal om, hvorvidt det var fordeelagtigt, med Hensyn til Pengeindtægten for Statskassen, at drive Porcellainsfabrikken, saa skulde jeg være den Sidste, der skulde stemme derfor; men jeg betragter og har altid betragtet den som en Kunstanstalt, og som saadan troer jeg, at den maa beskyttes og bevares af Staten. For mig er det ikke det Afgjørende, om Staten skal give nogle saa Tusinde Rigsbankdaler aarlig til dens Opretholdelse, og det maa dog ogsaa erindres, at det er vist, at den i een Retning har gavnnet. Jeg troer, at det er temmelig almindelig anerkjendt, at den navnlig paa Bornholm har virket heldigt til Forbedring af Formerne paa de saakaldte bornholmske Leerfar (Zah); det er noksom bekjendt, at disse Kar og de forskjellige Redskaber ere nu langt smukkere, bedre og langt mere søgte, end de i lang Tid eller, rettere sagt, end de nogensinde have været. Der er desuden et andet Moment, som jeg heller ikke ganske kan lade ude af Betragtningen. Jeg troer nemlig, at det saakaldte københavnske Porcelain med sine krusede Former, med sine blaae Striber, med sine 3 Mærker for de 3 Sunde, findes overalt, fra Hytten til Borgen, og der er til dette Porcelain knyttet mange Minder fra forskjellige Tider; saa jeg troer, at de allerfleste Familier ville i høj Grad føle Beklagelse og Savn, naar de ikke længere kunne see dette, engang fra gammel Tid kjendte og høist anseete Produkt. Jeg skal være meget villig til, med den 1ste Landstingsmand for 8de Kreds (Funder), at indrømme, at man ikke skal lægge Hindringer i Veien for den private Industrie; men jeg gad vidst, hvilken privat Industrie Porcellainsfabrikken lægger Hindringer i Veien for, jeg kjender den ikke. Jeg har netop antydet, at den allermeest har fremmet den private Industrie, og jeg troer, at disse tusinde Rigsbank-

daler, som ere anvendte paa den i den senere Tid, ere meget vel anvendte. Den samme ærede Landstingsmand har talt om, at 77,000 Rbd. eller maaskee en anden Summa, som Staten har havt indstaaende i Porcellainsfabrikken, ere udfødte, maaskee som uerholdelige; jeg erindrer, at der engang har været Tale om Sligt, om de nærmere Omstændigheder derved erindrer jeg ikke. Sagen er imidlertid nu ikke, hvorledes Forholdene tidligere have været, men hvorledes de nu ere, og man kan dog vel ikke forlange, at Fabrikken skal svare Renter af den Capital, som Staten i sin Tid har anvendt paa den, maaskee paa en uheldig Maade; det, man i det Høieste kan forlange, at den skal forrente, hvis man vil betragte den som en Kunstanstalt, kan dog kun være Værdien af de Giendomme, den har efter Fradrag af hvad det vil koste Staten at pensionere de forskjellige Embedsmand, og det turde maaskee vise sig, at Statens Interesse og Fordeel, ved at nedlægge en saadan Fabrik, vilde være meget liden eller maaskee rettere slet ingen. Der er ogsaa af den samme ærede Landstingsmand sagt, at Porcellainsfabrikken har en høj Lødbeskyttelse, og at der derfor ikke kan concureres med den. Jeg erinder ikke saanøie, hvorledes Forholdet stiller sig, men jeg skulde tage meget fejl, om ikke Finantsministeren, enten i dette eller det andet Thing, engang tidligere har erklæret, at han for Porcellainsfabrikkens Skyld ikke vilde paalægge en højere Lødb, end han ellers, efter Afvejelse af alle andre Omstændigheder, fandt det rigtigt, og deri kan jeg samstemme. (Zah) Det er ogsaa sagt, at det Overskud, som er udkommet af Fabrikken — idet jeg gjentager, at det for mig ikke er noget særdeles væsentligt, om der er et Overskud, eller et ubetydeligt Minus — skulde være fremkommet derved, at de ældre Beholdninger være solgte, men jeg vil bede den ærede Landstingsmand, der anførte det — jeg troer, det var den 8de Landstingsmand for 2den Kreds (Deutner) — at erindre Motiverne, hvoraf han vil see, at Overskuddet netop ikke er beregnet paa den Maade. Det er jo netop udtrykkelig anført i Motiverne, at Aarets Overskud er 4,618 Rbd. 25 $\frac{1}{2}$ St., og at desuden 10,000 Rbd.